

Hiiliviljelyn portaat -koulutus yhdistää käytännön kokemuksia ja asiantuntemusta kestävän viljelyn teemoissa

23.12.2024

Maatalouden kestävyyden merkityksestä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista puhutaan paljon. Viljelijät ja alan sidosryhmät ovat eturivissä hakemassa ratkaisuja näihin kysymyksiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa toteutuu useampia kestävään viljelyyn liittyviä hankkeita, jotka paneutuvat eri tavoin viljelymaiden päästöjen vähentämiseen, hiilen sidonnan lisäämiseen ja ilmaston muutokseen sopeutumiseen. Tärkeimmän ja vaikuttavimman työn tekevät kuitenkin viljelijät toteuttaessaan hiilensidontaan tai päästöjen vähentämiseen vaikuttavia toimenpiteitä omassa viljelyssään.

Peltojen hiilensidontaan vaikuttaa moni tekijä, joista osaan voidaan vaikuttaa viljelytekniikalla. Maaperän hiilivaraston muutokset ovat hitaita ja maaperän hiilivarastoja on vaikea mitata niin tarkasti, että pienet muutokset olisivat helposti havaittavissa. Haasteista ja hitaasta muutoksesta huolimatta tiedämme jo riittävän paljon siitä, mitkä viljelymenetelmät parantavat maaperän hiilivarastoa ja käynnistävät muutoksen oikeaan suuntaan. Tiedämme myös, että maaperän hiilivarastojen kasvattaminen parantaa maaperän multavuutta ja siten maan viljeltävyyttä. Hiiliviljely ei siis ole este tehokkaalle ja tuottavalle viljelytoiminnalle (Heimsch ym., 2020, s. 54).

Maatalousmaat ovat jatkuvan aktiivisen toiminnan kohteena ja monet viljelymenetelmät vähentävät maaperän hiilensidontaa (Heimsch ym., 2020, s. 4). Maan hyvä kasvukunto on yksi keskeisimmistä tekijöistä maanviljelyssä ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä se korostuu entisestään. Viljelijät ovat kiinnostuneita maan

kasvukuntoa parantavista ja hiilensidontaa lisäävistä toimista ja toteuttavat näitä enenevässä määrin osana omaa viljelystrategiaansa. Hiiliviljely on niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin yksi hyvä keino ehkäistä ilmastonmuutoksen etenemistä poistamalla hiiltä ilmakehästä (Heimsch ym., 2020, s. 55). Viljelijöillä onkin siis hyvin tärkeä rooli ilmastonmuutoksen torjumisessa.

Viljelijän päätökseen sisällyttää toimia omaan viljelystrategiaan vaikuttavat monet tekijät, kuten toimien soveltuvuus omalle tilalle, kokemukset toimien toteuttamisesta, taloudelliset tekijät, sekä myös arvot ja asenteet. Kokemusten ja tiedon jakaminen hyvistä käytänteistä on tärkeää. Hiiliviljelyn portaat -koulutushanke järjestää koulutusta maan kasvukunnon ja hiilensidontaan liittyvissä teemoissa. Koulutuskerrat sisältävät sekä asiantuntijan tutkimuksen näkökulmaan perustuvaa asiaa, että viljelijän käytännön kokemuksiin pohjautuvan puheenvuoron.

Kokonaisuutena koulutuskokonaisuus, joka tuo kattavasti esille tietoa käytännön mahdollisuuksista pellon kasvukunnon edistämiseksi ja tuottavuuden tehostamiseksi. Tarkastelussa ovat keinot viljelymaan kasvukuntohaasteiden tunnistamiseen sekä korjaavien toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen. Koulutuksessa saadaan työkaluja muun muassa

- maan rakenteen arvioimiseen
- tiivistymisriskienhallintaan
- maan kuivatustilanteen arvioimiseen
- hiilen sidonnan tehostamisen eri mahdollisuuksiin

Lisäksi koulutus tarjoaa tietoa erilaisten menetelmien hyödyntämisestä toimenpiteiden vaikutusten havainnoimisessa sekä opastaa tekemään dataan ja havainnointiin perustuvia päätöksiä kasvukunnon parantamiseksi.

Kuva 1. Lapion avulla on hyvä havainnoida maan kasvukuntoa (kuva: Eveliina Ruuskanen, 2024).

Koulutus toteutuu pääosin verkossa, lisäksi luvassa on peltopäiviä ja asiantuntijavierailijoita. Yksi tärkeä osa koulutuskokonaisuutta ovat yhdessä asiantuntijan kanssa tehtävät hiiliviljelysuunnitelmat. Koulutukseen osallistuvalle tilalle toteutetaan valitun toimenpiteen toteuttamiseen ja toimenpiteen vaikutusten havainnoimiseen hyödynnettävä suunnitelma, jota osallistuja voi hyödyntää omalla tilallaan haluamassaan laajuudessa. Koulutus on helppo tapa verkostoitua, päästä laajentamaan omaa osaamistaan ja jakamaan omia kokemuksia muiden viljelijöiden kanssa. Koulutuksessa on jo syyskaudella 2024 kuultu mielenkiintoisia puheenvuoroja, uusien aiheiden parissa jatketaan jälleen tammikuussa.

Tiedon ja kokemusten vaihto viljelijöiden kesken on koettu tärkeäksi, kun harkinnassa on uusien viljelykäytänteiden hyödyntäminen omalla tilalla. Hiiliviljelyn portaat -hanke koordinoi yhteistyössä Tulevaisuuden ilmastoviisas ruokajärjestelmä Etelä-Pohjanmaalla (TIRE) -hankkeen kanssa hiiliviljely verkostoa Etelä-Pohjanmaalla. Verkoston yleisen tiedotuksen alustana toimii hankkeiden sosiaalisen median kanava @hiiiviljelyep. Verkostolle järjestetään myös avoimia ja maksuttomia tapaamisia eri teemoilla. Keskustelua voi tapaamisten ulkopuolella jatkaa verkoston omassa WhatsApp-ryhmässä. Käy tutustumassa hankkeen verkkosivuilla tuleviin koulutuskertoihin, ota @hiiliviljlyep -kanava seurantaan ja liity mukaan verkostoon.

Tämä artikkeli on kirjoitettu osana Euroopan unionin osarahoittamaa Hiiliviljelyn portaat -hanketta, jota joita Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus rahoittaa Euroopan unionin maaseuturahastosta. Hanketta toteuttaa Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Eveliina Ruuskanen
projektityöntekijä
SeAMK

Raisa Leppänen
projektipäällikkö
SeAMK

Lähteet

Heimsch, L., Heinonsalo, J., Helenius, J., Huusko, K., Höijer, L., Joona, J., Kanerva, S., Kar-hu, K., Kekkonen, Hanna., Koppelmäki, K., Kulmala, L., Lötjönen, S., Mattila, T., Ollikainen, M., Peltokangas, K., Regina, K., Soinne, H., Wikström, U., Viskari, T. (2020). Hiiliopas: kat-saus maaperän hiileen ja hiiliviljelyn perusteisiin. Baltic Sea Action Group. https://www.carbonaction.org/wp-content/uploads/2020/01/BSAG-hiiliopas-1.-painos-2020.pdf

Yara. (2024). Hiilensidonta. https://www.yara.fi/tietoa-yarasta/vastuullisuus/ymparisto/kestava-maatalous/hiilensidonta/